

MOZART ESCOLTANT RAP

JOAN NOVES

NOTA INICIAL

Aquests versos responen al títol exacte i uns apunts sobre art, poesia, estètica, ètica, política i altres... una mena de calaix de sastre, que Valeski va deixar quan va morir i que jo he provat d'escriure pensant en en la seva manera de veure el món i també en la seva Catalunya, com un calidoscopi molt variat on, a vegades, es superposen tots aquests conceptes. Aquesta plaquette a vegades també té ritme de rap.

HO FARÀS MALBÉ

Tu no vols el metre d'abans
ni el ritme ni la rima,
si no fos que sempre hi són,
tant si vols com si no vols.

Perquè la rima també hi és
en un mot que es repeteix,
el metre, per més que en fugis,
es mesura a cada vers,
i el ritme ara vol tornar
encara que tu no vulguis.

I ara mateix has deixat sortir unes rimes llunyanes
que ho fan malbé tot una mica
i que no vols evitar.
Per distreure, per distreure...

Res no importa de tot això, res.
Res, no res.

La poesia era una ànima que tenies
i no li donaves cap importància,
fins que un déu se la va fer seva
i ara et somia adormida als seus braços.

L=A=N=G=U=A=G=E POETS

*"La poesia sempre ha sonat
i no hauria de sonar més,
ratlles curtes, ratlles llargues,
lletra, prosa, text i sempre escrit
sense cap recurs sonor/oral
ni res del que es feia abans,
en els darrers tres mil anys
si posem l'any zero als grecs."*

Els del ll=e=n=g=u=a=t=g=e han parlat.

Allà lluny deien això

i aquí no els vam fer gaire cas
però a molts, potser sense saber-ho,
els va influir, sí, ens va influir.

Aquesta és la revolució
formal més contundent
des que Poesia és al món,
que es va fer cap a Califòrnia,
ara farà uns setanta anys
i que ja venia d'abans.

No va tenir gaire èxit
perquè la poesia ja no en té
o, potser perquè sap que no en té,
va a la desesperada
i deixa anar tot el llast restant.

Però una mica d'èxit sí que va tenir
perquè eren professors universitaris de literatura
que ho cridaven als quatre vents dels USA.

El metre i la rima sí,
es poden expulsar del tot
que són només part del ritme antic
i ara mateix ja no surten a *twitter* o X.

Als poetes actuals ja els va bé
perquè no en saben gaire
i quan volen fer de Carner
han de fer un esforç tan gran
que a cada iambe es fan un pet
i a cada rima una llufa.

No sé, però, com s'ho volien fer
per evitar el ritme natural,
aquell ritme no escolar,
aquell ritme que hi és amagat
i que també s'hauria d'evitar
si es vol complir, si es vol complir.
Perquè si es manté el ritme
s'acaba la r=e=v=o=l=u=c=i=ó.

Oh! Escriure sempre en prosa.

Però la prosa
també
té
ritme
i potser
fent-la malbé
i trencant-la per on
mai no s'hauria de
trencar
i en ratlles més
curtes
tal com faig ara mateix
podríem fer un
poema en vers que
en realitat
és en
prosa
però ha
perdut el ritme de la
prosa
i no té el ritme
del vers.

Aleshores tenim un ritme estrany i sincopat
i, per tant, un ritme, un altre ritme.

No he vist les propostes
per evitar el ritme. No sé on són.
No sé si n'hi ha, ni n'he cercat.

I aquí també demostro el meu gran interès
per la r=e=v=o=l=u=c=i=ó.

Però qualsevol revolució
va bé, sempre fa pensar.

I aquells no eren tan sectaris
com no fa gaire alguns crítics
que es deien *realistes històrics* d'aquí,
perquè aquells també feien altres poemes
amb metre i rima. Només era una proposta.

Hi ha un altre gran precedent
d'evitar un recurs sonor,
quan Schönberg va democratitzar
el pentagrama. Totes les notes han de ser iguals
i, llavors, com ho farem?

Com ho farem? va pensar.

Perquè si una es repeteix
crea un nou centre tonal
i pren més valor que les altres.

Això vol dir que, si torna a sortir,
tant el músics com els profans
ens pensem que ja s'acaba la cançó.

I les cançons de Schönberg i dels seus
mai no sabem quan s'acaben
perquè van decidir que una nota

no es podia tornar a tocar fins després
d'haver tocat totes les altres.
Es compon en sèrie i s'ha acabat de discutir
perquè la cançó s'acaba com totes les cançons:
quan el músics deixen de tocar.
I deunido l'èxit que va tenir.
Pierrot lunaire.
Fer cançons que sembla que no s'acaben mai, l'eternitat.
Però s'acaben, és clar.
Doncs igual volien fer amb la poesia, però sense èxit,
perquè la poesia està tan malmesa
que d'èxit ja no en pot tenir.
Però tornem-hi, es tracta de trobar la manera
d'evitar el ritme i, faci el que faci, jo no me'n surto.
Ni en vers ni en prosa.
I si me'n surto tampoc no me'n surto,
perquè el sento en absència, com una enyorança.
Encara que puc provar de fer el poema sense ritme,
com ara. Però en té, sempre en té.
Potser és més fàcil només deixar de donar
cap mena d'importància al ritme.
No pensar-hi mai, per més que t'exploti als nassos.
Qui sap si podríem provar una cosa més definitiva
com la cacofonia, no la cocaïna, no, la cacofonia
que també s'hi assembla una mica.
Provar la lletjor, ja no en el tema, com Baudelaire,
sinó en el mateix llenguatge,
en l'absència d'eufonia.
La poesia ha de fer això?
És igual, perquè la poesia no té gaire importància.
O potser sí, la del carrer,
la poesia del carrer,
només la poesia del carrer,
la poesia dels qui mai no han llegit poesia,
la poesia dels qui no saben què és la poesia
i tampoc no saben que viuen plens de poesia.
Es tracta de ser una mica feliços.
Això, ara sí.
C=a=c=o=f=o=n=i=a.
Coc-coc, les gallines...
Esperen el gall.
Quicquiriquic!
Són cants d'amor.
És un *ready made*.
Però té ritme, llàstima.
I no cal fer gaires esforços,
perquè de galls i de gallines
el món sempre n'ha anat ple.
Però del ritme no se n'escapa ni Déu!

ZOOM

Quan ningú res no sabia
els romàntics ja ens van dir
que això de la poesia
també podia ser en prosa,
després va venir el Rimbaud
que era qui ho feia més bé
i en veure-ho tot va plegar
que és el millor que es pot fer,
és el millor del millor,
un dia t'ho explicaré...
(T'ho dic jo, que ho vaig deixar
com si deixés de fumar.
Hi vaig recaure després,
tan sols en escriure un vers,
que va ser tan delitós
com si deixés de pensar.)
I ja molt més endavant,
van venir els fills de Dadà
a dir-nos amb veu de llet
i amb música de croissant
que es pot esmorzar un sonet
o es pot endrapar una glosa,
que es pot fer qualsevol cosa
cosa, cosa, cosa, cosa,
com llançar el barret al foc
i llançar-hi també el cap
perquè mai no ens faci nosa.
El Palau i Fabre, aquí,
va ser qui més clar ens va dir
que calia masegar
i esfullar la puta rosa,
rosa, rosa, rosa, rosa
dels burgesos assenyats,
el Vinyoli sempre ens deia
que s'ha de fer una altra vida
més a prop dels galls salvatges
però que ja era massa tard,
mentre l'altre, que era el Brossa,
sense escriure ni pintar
duia sempre un joc de cartes
i feia com una màgia
que s'assemblava a jugar.
(Però no, no eren pas tres,
no eren tres els mosqueters,
que n'eren quatre i molts més,
hi havia el Quart i l'Espriu

i l'Estellés i el Llompart,
i molts i moltíssims més
que res no ens van aclarir
però ens van deixar un llegat
que després hem fet malbé.)
Abans, des d'un altre lloc,
d'una altra llengua i país
i amb culs d'Universitat,
els del l=a=n=g=u=a=g=e ens van dir
que es pot fer foc d'amagat
per desconstruir la nit
sense cap recurs sonor,
sense metre i sense res,
sense ritme i sense res,
sense rima i sense res,
sense res de res de res,
només amb el text pelat.
I així viu com qui no viu
la poesia en delit
i en el joc hi va perdent
la pausa i la melodia,
s'esquinça de grat al vent
la vela de l'harmonia
i plora amb el cor ardent,
mentre riu per sota el nas
perquè sap que l'endemà
ja ningú no en farà cas.
Tot per unes ratlles curtes
amb metre, amb ritme o amb rima,
que hi són o hi són en absència
i ens deixen una enyorança
que en el cor se'ns multiplica
com si ens faltés la música
que hi feia sempre el Carner,
llavors que s'hi va posar
i es va inventar un català
que podíem parlar tots,
deixant-lo per acabar...
perquè ho havia de fer,
dormint i veient-ho clar,
l'altre mestre, el mestre Foix.
I així vam arribar aquí
però veníem d'enllà,
d'enllà i de molt més enllà,
d'uns altres que ja eren lluny
i eren molt grans, com el Lull
i l'Ausiàs i el Verdager.
I de molts altres, molts més,
aquests grans que he anomenat,
uns altres grans que no hi són
i els petits que mai no hi són,
que aquests no surten enlloc

ni sortiran mai enlloc
per més que hi vulguin sortir,
per més versos que hagin fet
i premis que hagin guanyat.
I no sé perquè n'hi ha tants,
de cap a cap del país
que fan això tan estrany
que jo mateix estic fent,
potser només per jugar,
potser per fer-la petar
en lloc de seure i plorar
per tot el que ha de venir.
O potser ho fan per provar
de fer explotar l'Univers
com fa sempre l'Urpinel·la,
com fa sempre l'Altaió,
el Casasses també ho fa
i ho feia el Carles Hac Mor
just fins ara, fa molt poc.

POEMARI

Es diu des de fa uns anys i abans no es deia.
No és ni poma de mar
ni armari de Poe, és
poemari (voldrà dir poema ari,
poema racista, oh, oh! potser?)
Tan lleig, a qui se li va acudir,
qui va ser el primer criminal?
Si era un poeta és que no ho era.
O potser ho era d'allò més,
però enyorava els calés
i no podia, no mai, ni mai,
escriure ni pensar res
que no s'assemblés i assemblés
i s'assemblés encara més
a una cosa que fos més gran,
més gran que un recull de poemes
i més gran que un llibre de poemes,
perquè un llibre de poemes fa patir
per moltes coses, però sobretot
fa patir des del punt de vista econòmic.
I si és una plaquette ja em diràs.
Perquè com va escriure el Kundalini:
«Poemes dius?, jo vull calés.
Jo no vull ser un poeta pobre,
jo vull ser un paleta ric
d'aquells dels collarets d'or,
d'aquells que es deien constructors
llavors que hi havia diners
i anaven amb un quatre per quatre;
perquè dels poemes les noies se'n foten,
sempre diuen que els agraden
però és fals, els agraden les vergues,
volen una verga considerable, no un poema».
I ara no em vinguis dient que una cosa no treu l'altra
que això ho va escriure el gran Kundalini
i tu ho hauries de saber per experiència,
que ja ets prou gran per saber-ho.
I, com a mínim, poeeeeeeeeemari ja és llarg,
veurem després si té prou gruix
que és el més important
o després resulta que els poemes
encara són massa prims.
Perquè algú devia cercar i cercar
una sola paraula que fos més gran

o que fos més llarga que els poemes
i més gruixuda que un recull de poemes,
que un llibre de poemes o que un llibre de poesia
i va trobar que podria ser un poeeeeeeeeemari
que potser s'assemblés i s'assemblés
i s'assemblés encara més
a una novel·la econòmica,
vull dir d'aquelles que es venen per fer calés
i per això ara s'escriuen sempre
tantes novel·les, tot són novel·les.
I les noies a la platja, si de cas llegeixen, que ja és molt,
veuràs que només llegeixen novel·les,
sempre llegeixen novel·les llargues i gruixudes
que els duren tot l'estiu i no se les acaben mai,
no poemes curts i prims, avorrits, avorrits,
que s'acaben de seguida i, a més,
ja no fan canviar de vida ni res.
Potser es podria demostrar científicament
que l'inventor d'això del poeeeeeeeeemari
només cercava una paraula
que si és lletja tant se'n fot,
però que s'assemblés i s'assemblés
i s'assemblés encara més
a tot això de les vergues i les novel·les.
Encara que tampoc no calia
que s'hi assemblés del tot,
ni de manera física,
ni econòmicament ni fònica
sinó ambiciosament idiota.
I així, per exemple, ara n'hi ha que diuen:
“-Ja he escrit tres poemaris, hòstia!”

MOZART I LA SEVA COSINA A L'AVIÓ DEL TIBIDABO

Amb excuses als bons cantautors

I

Cantava el vent
i rèiem molt.
Dèiem tots dos
que *cantautor*,
paraula lletja,
no pot dir res
que sigui bo.
I tu em vas dir:
“-No serà pas
que cantautor
és aquell qui
canta forçat
i malament
un vers dolent
que s’ha inventat?”
Jo et vaig dir: “-Sí, i
mal *musicat*.”

II

I ja tots dos
vam conjuguar el
verb *musicar*,
que era millor
que *cantautar*,
des del present
fins al final,
tot per jugar.
I vaig saber
perquè el passat
era més lleig
i no el futur
que era més clar,
i era per tu:
-*Musicaré*,
musicaràs...
cantava el vent .
I rèiem molt.

LACRIMOSA

És la darrera
cançó que faig,
que me la cantin
a les absoltes,
són vuit compassos,
ja no puc més.
Tota la vida
plena de música
i vuit compassos,
per acabar-la.
I ara em ve al fons
del pensament,
el si bemoll
molt afinat
d'una porcella
en fer un esgüell,
allà al corral
de vora casa,
quan era un nen.
El crit salvatge
d'aquella bèstia
que vaig sentir
en el silenci
de la infantesa,
des del carrer.
Era la música
que jo volia,
mentre acceptava
els quatre quartos
d'aquells encàrrecs
que els rics em feien
i em permetien
viure i menjar,
amb unes notes
que m'inventava
per al seu gust.
Mai no podia
escriure el bram
que jau al fons
dels meus acords,
el xiscle immens
d'aquella bèstia
que duia a dins.
Després m'han dit,
segles després,
que encara escolten

la meva música,
que sóc molt gran
entre els més grans,
però no saben
que és per un crit
que vaig sentir
a la infantesa,
molt amagat
sota la música.
Que jo sense ell
mai no seria
a hores d'ara,
el qui ara sóc.

MOZART ESCOLTANT RAP

M'han dit que la música ha canviat molt i molt,
que ara hi ha una música per a joves-nens
que volen divertir-se amb el ritme i el ball
i que s'assembla una mica a la música
només pel soroll que entra per les orelles.
I que té una relació profunda amb el tam-tam.
Però jo no em fio mai d'allò que em diuen
sobre música, perquè encara hi entenc,
i he demanat que per Tots Sants em portin
una gravació recent per poder escoltar
si, allò que em diu tothom, és allò que és.
Segles mort, tot es fa difícil, i he de recórrer
als meus admiradors actuals que em visiten,
amb algun dels quals hi mantinc bona relació
a través de la meua música, com si fos viu.
N'hi ha un, que és un poeta català fracassat,
que em va dir que vindria fa alguns anys
i aquest novembre s'ha arribat fins a Viena
i m'ha deixat al monument un petit paquet
amb unes instruccions d'ús, sota les flors.
I a aquest me l'estimo molt perquè em diu
que jo era un músic romàntic sense ser-ho.
Tinc molta sort perquè ningú no sap on sóc,
es veu que el meu enterrament va ser un dia
de tempesta i el seguici no va poder veure
la fossa i el lloc exacte on em varen enterrar.
I també em van posar en un lloc amb altres
que té tothom confós: han desenterrat un crani
d'un dels meus veïns i diuen que és el meu,
el conserven a Salzburg i proven de saber-ho.
Sort en tinc, perquè amb tomba i sense crani
no podria sortir cada nit que em ve de gust.
Ara surto quan vull, m'arribo al meu monument
a veure les flors i els records que m'han deixat
i ahir a la nit em vaig trobar amb aquest aparell
tan estrany d'on surt de seguida soroll de rap,
només en prémer el botó blanc de dalt de tot.
He dit soroll i ho he dit bé, hi ha sempre un paio
que parla cridant enmig del soroll, seguint
unes cadències esbojarrades. I tot amb ritme
de quatre per quatre, al damunt d'un so espantós.
Quan jo era viu ningú no s'ho podia imaginar.
Em fa mal tota l'ànima només de recordar-ho
quan torno a la gran pau on ara estic acostumat.
No val res, és soroll. Però hi ha una cosa
que em fa dubtar... a part de l'ànima també

em fa mal l'esquelet, perquè quan ho escolto
no em paro de moure com un boig, no hi puc
fer més. I si el soroll servís només per això?
A sota de la flor més delicada, el meu amic
també m'hi ha deixa't una entrada del concert
a l'aire lliure que es farà demà, aquí a Viena,
a quatre passes de cementiri. I una nota
escrita a mà: -Ves en compte, amb roba ampla
i aquella nit procura de no beure gaire alcohol.

MOZART BALLANT HIP-HOP

Mozart s'aixeca de segles mort i camina estranyat
cap al tremolor del club a l'aire lliure,
la llum li esclata als ulls com un arc de foc
i el ritme li travessa el pit com un cavall salvatge,
no entén res i ho vol entendre.
El soroll és una fera que rugeix sense pietat,
li sembla grotesc, exagerat, gairebé cruel,
però hi ha un pols tribal que li captura els ossos
i li fa ballar la sang com mai no havia sentit.
Tot és massa alt, massa brut, massa vast,
però el ritme, oh! el ritme, és un planeta nou,
una gravetat feroç que l'estira cap al centre.
Els MC escupen paraules com pedres calentes
i ell no sap què diuen però en sent la textura,
la força que vibra com un timpà gegant.
Alguna cosa dins seu es trenca i es riu de si mateix,
tan seriós, tan cortesà, mentre aquí la música és suor,
és carrer i és vida pura. Algú l'arrossega a la pista
i ell primer s'hi resisteix, però un cop el ritme
li entra a l'espina tot s'encén: comença a moure's
amb una llibertat absurda, desfent el seu vell ordre
de minuet, deixant que el cos improvisi. La gent crida,
el DJ esclata en un canvi de colós i ell sent la Terra
bategar sota els peus com un tambor universal.
I aleshores riu, riu de veritat, com feia de nen,
i balla com un esperit alliberat, barrejat entre joves
que no el coneixen però el contagien d'alegria brutal.
El rap el sacseja, li desferma la columna,
li ensenya música sense cel, feta de carrer i d'instint.
I Mozart, ressuscitat i desbordat, descobreix
que també ell pot perdre el cap, que ell pot ser
fill del soroll quan el ritme és prou immens
com per convertir-lo en pur desig. I així,
enmig del caos lluminós, es deixa endur,
batec contra batec, fins que ja no sap si balla ell
o bé, amagat a dintre seu, ja balla tot el món.

MOZART DONANT CONSELLS

Si ets un bon músic, ho tens molt malament.
Però si fas un ritme brut, constant, sense ànima,
si cantes ronc i com una criatura de deu anys,
si deixes que la guitarra faci més soroll que tu
i et plantes en un escenari ple de làsers i de llums,
llavors tindràs audiències immenses allà on vagis.
(I si ets una noia, mou els malucs i ensenya cuixa.)
La indústria de la música estima el soroll buit
i potser faràs diners sense ni tan sols pensar-hi.
Tu encara creus que la música és cultura, veritat?
Jo també ho vaig creure i em va durar tota la vida,
vaig estudiar Bach com qui memoritza un salm,
però vaig haver de treballar sempre per als rics
que eren els únics que em pagaven al comptat.
Ara, tot ha canviat, hi ha grans masses de joves
que es volen divertir i que no tenen gaires diners,
però són molts. Escriu sempre pensant en ells.
Escriu per aquells que no estimen gaire la música,
només drogats pel soroll que hi ha per tot arreu.
Si no ho fas, la teva partitura, fràgil com un tremolor,
quedarà enterrada sota mil tones de boom-boom.
Al meu temps no passava! Ara tot són ases musicals.
Ja que t'he donat un ensurt només dient-te això,
ara et vull donar una mica d'alegria, perquè estic segur
que tu ets dels bons i, ara mateix, tens mal a l'ànima.
Fes com Shakespeare, aprèn avui a desdoblar-te
perquè, després, de més gran, ja no hi seràs a temps.
Això vol dir que més que música has d'escriure soroll
i, si pots, fes-te un nom als escenaris, com jo em feia
també un nom entre els nobles més rics de Viena.
Fes música banal, recull tots els premis i medalles,
que t'anomenin ambaixador d'honor entre polítics
perquè et seguiran molts joves que sempre donen vots.
Sé que ara encara t'has espantat més, però espera
que encara no he acabat i t'he parlat de Shakespeare.
Ell es va desdoblar, però era una gran bèstia poètica
i tot allò que tocava era poesia, gairebé sense voler.
No t'hi comparis mai que no podràs. Perquè ell
feia els sonets que li agradaven i, al mateix temps,
escrivia el gran teatre que hem descobert després
només perquè la gent pagués l'entrada al Globe.
Mai no l'hagués escrit si hagués estat un noble
i tot fa pensar que la necessitat està darrere l'art.
Per tant, tingues coratge i escriu música avorrida,
que potser més endavant te'n sortiràs a trasantó.

Ja sé que, si ets bon músic, per més que provis
de fer soroll, mai no te'n sortiràs com els qui porten
la banalitat a la sang, els banals de naixement.
Per competir, pots encarregar la teva música a la IA.
Però dins de la música banal que hauràs d'escriure,
dins d'un soroll que només farà ballar el jovent,
després dels anys potser algú hi trobarà, perdudes,
aquelles meravelloses harmonies que, algun dia,
vas escriure d'amagat per al goig dels teus amics.
Escriu-ne més, moltes, com si només fossin per a tu.
Per tant, ara que ja t'he proposat que siguis doble,
encara et vull dir que de dos se'n pot fer tres
portant fins a l'extrem l'esquizofrènia musical.
Escriu també balades que captivin nois intel·ligents,
escriu cançons d'amor, on el silenci també hi sigui,
com el necessari contrapunt d'aquell soroll barat.
Ja veus que he començat malament i acabo bé:
fes soroll avorrit, fes grans harmonies, fes balades,
cada cosa al seu temps i lloc, si és que en vols viure.
I si no saps fer el que et dic, hauràs de donar classes.

RETROVISOR DE MOZART

Sento tota la meva vida com un bell somni no acomplert,
una llum que em va passar massa de pressa per les mans.
Deien que jo era molt brillant i també m'ho vaig creure
com si el meu talent musical ja fos garantia de felicitat
perquè vaig saber de música molt abans que els altres
però no vaig saber algunes coses de més importància.
Sempre confonia l'èxit amb la vida,
de manera que els dies essencials
passaven sense ser viscuts del tot,
sempre pensant un dia més enllà
i oblidant aquell dia que passava.
La meva vida només va ser l'assaig general
d'una obra que no es va arribar a estrenar.
No em va faltar talent sinó abandó per viure.
Recordo uns breus moments de felicitat
que passaven cavalcant sempre a galop
sobre el cavall del temps que no s'atura.
I recordo la meva vida com un somni perdut
entre allò que era bell i allò que era possible.

MOZART DONANT MÉS CONSELLS

En una altra època de la història
jo t'hauria donat uns altres consells,
t'hauria dit que no tinguessis mai por
ni del vertigen, ni de l'èxit ni del fracàs.
Però ara sóc una estàtua amb perruca
i la música no és mai un monument.
Et faig una llista d'allò que t'hauria dit
i que em vag dir a mi mateix tota la vida:
No et preguntis què vol sentir el públic,
pregunta't sempre què voldries sentir tu
si demà potser t'haguessin d'enterrar.
Aprèn les harmonies com pregàries
i després oblida-les per sempre més
com s'oblidarien enmig d'una batalla.
Quan dubtis, pensa en la veu humana,
pensa en la paraula cantada, en el sentit.
Treballa sempre com un artesà obsessiu,
però que després tot es pugui escoltar
com si ho haguessis fet gairebé jugant.
No et fiïs dels elogis dels admiradors
i no escoltis els crítics sinó els músics
que saben on la música comença i acaba.
No escriguis cançons per agradar tothom.
La música sempre és perillosa o no és res.
I, finalment, no escriguis com qui vol triomfar,
sinó com aquell que no podria fer altra cosa.
El problema és que ara, així, fracassaràs.

UN COL·LECCIONISTA

S'alça de bon matí i encén els llums
com si fes una reverència a les parets
plenes de quadres, que encara dormen
a la catedral de pintura de casa seva.
Ell viu sol, no té fills, conserva amics
de la infantesa, amb els qui surt poc.
Però els seus amics de tota la vida
són els quadres que hi ha les parets
de casa seva, els quadres que recorden
la seva pròpia vida, perquè encara tenen
l'emoció del primer dia que els va veure.
La pintura és el seu gran arbre de la vida,
cada tela una branca, cada estil una sang.
Quan toca un marc sap que toca temps
solidificat, hores d'angoixa, d'èxtasi,
de fam o de glòria. I la seva pròpia vida
queda gairebé justificada per un llenç,
per la persistència de la seva emoció.
Col·lecciona obres per no desaparèixer
del seu món meravellós, per no caure
en el món atrafegat i buit de cada dia,
per no perdre el sentit de l'existència
que no té mai cap sentit si no es concreta.
Les obres són aquelles finestres tancades
que s'obren cap a una vida interior
i llavors la casa és doblement habitable.
Ell també valora gestos, decisions
en forma de traç obert que no s'acaba
i sembla que s'escapa del paisatge.
En un blau profund el cor se li alenteix
i, en un roig violent, el cor de nou palpita.
Sense l'art no sabia respirar, no podria
justificar la seva obstinada solitud.
Ha viscut sempre sol i amb pocs diners
perquè els invertia tots en les pintures.
A vegades pensa en la por de morir sol,
però no imagina la mort com un final
sinó com una sala completament buida,
sense quadres a les parets, sense colors.
Els pintors són la seva família adoptada
i el seu llegat no portarà el seu nom,
sinó que portarà molts noms il·lustres.

TENDÈNCIES

Fauvisme, Cubisme, Expressionisme, Futurisme, Suprematisme, Constructivisme, Neoplasticisme, Dadaisme, Surrealisme, Social-realisme, Muralisme, Art Déco, Art Brut, Informalisme, Abstracció lírica, Expressionisme abstracte, Action Painting, Pop Art, Op Art, Minimalisme, Postminimalisme. Arte Povera, Conceptualisme, Hiperrealisme, Neoexpressionisme, Land Art, Body Art, Mail Art, Videoart, ArtStreet, ArtGraffiti, NeoPop, Appropriation Art, Espacialisme, Figuració narrativa, Nou realisme, Pintura matèrica...

M'aturo aquí tan sols pel fet de no cansar ningú però podria seguir d'una manera que és impensable en qualsevol altre tipus d'art que no sigui la plàstica.

La riquesa del segle XX ha estat espectacular quant a número de tendències en arts plàstiques, no solament respecte a tots els segles anteriors sinó també respecte a qualsevol altre tipus d'art.

Has pensat alguna vegada que les arts plàstiques són les úniques que es poden comprar com icones de manera convencional, posseir-les i vendre-les?

Vols dir que aquesta enorme riquesa no fa pensar directament en les necessitats humanes per a viure, de les quals la garantia econòmica n'és una estrella?

Vols dir que una tendència no és com un aparador?

Vols dir que els artistes no són com marques de disseny?

Vols dir que no es paga més pel nom que per l'obra?

Vols dir que la gana no és la que engendra tot l'art?

És clar, ja sé que només són preguntes retòriques...

UN ALTRE COL·LECCIONISTA

No estima els colors ni les formes de la pintura.
Entra a les galeries com qui entra a un banc,
amb les mans darrere l'esquena
i amb el cap una mica inclinat,
no per respecte, sinó per càlcul.
Davant d'un Rothko, només veu
una gràfica rectangular de dòlars
que puja lentament, any rere any.
Un Miró li sembla una promesa econòmica
per als dies que vindran, una casa al camp.
Porta a a butxaca una llista de preus
i només mira el nom de l'artista i l'any.
Compra un Bacon perquè incomoda
i la incomoditat és cara en el sofà.
Compra una acadèmia de Picasso
perquè sempre hi ha algú que compraria
les samarretes més antigues del pintor.
A casa seva els quadres estan penjats
com lingots amb marc. I el temps
no és memòria, és interès compost.
Quan ven un quadre, somriu amb discreció
per confirmar-se que és el camí a seguir.
L'art sempre passa per les seves mans
com l'aigua sobre un vidre, sense rastre.
I potser un dia, davant d'un quadre
sentirà una força estranya, una força
humana que mai no havia sentit
i fugirà immediatament de l'exposició.
És l'amo d'una petita illa del Carib.

CIUTAT DE NIT

A la ciutat que presumeix de mar i de llum,
hi ha dos mil cossos enrotllats en plàstics
que semblen signes d'interrogació dormint
i ens fan preguntes simples mentre dormen.
Dormir al carrer no és dormir, és resistir
el fred amb les dents, viure entre el plàstic
i el cartró com en una pàtria provisional.
Barcelona no dorm, s'estremeix als fanals
i acaba de fer el cens comptant caps bruts.
Dos mil cossos comptats, però no pensats,
dos mil noms propis canviats per una xifra
que anota un funcionari al seu ordinador
perquè la seva feina és només estadística
i plega cada dia a les vuit, sense pensar-hi.
Al seu edifici la calefacció ronca suaument,
les finestres i les portes són sempre tancades
davant d'un sou formidable, que ell justifica
amb un *Excel* ple de llocs i competències.
Un *Excel* mai no escalfa les mans blaves.
I el carrer no és un lloc, és una condemna
que cau a la nit com una sentència fosca.
Les voreres memoritzen ossos recurrents
i el mobiliari urbà s'arrossega per les places
sense mostrar si és fusta, home o dona.
La caritat es converteix en crossa estructural,
en coartada dels polítics que s'amaguen
perquè aquesta gent no dona gaires vots.
No és qüestió de solidaritat, és de justícia,
però la justícia dorm, després de sopar,
en els despatxos buits dels qui són rics.
Barcelona és una postal de colors per als turistes
que a la nit mostra el seu fracàs en blanc i negre.
Algú es desperta perquè el cos vol viure
i algú s'adorm per sempre més, a l'alba.

ELS PETITS

Catalunya autonòmica

Ara que ja ens hem fet grans,
sabem que alguns semblen grans
i més aviat són petits
i n'hi ha que semblen petits
que més aviat són grans.
Perquè n'hi ha molts de petits
que volien ser més grans
i bombaven els seus noms
per no semblar tan petits.
Però els grans són grans i prou,
sense voler o a desgrat,
que no hi poden fer mai res
i ni ells no saben que ho són.
Per això no van lluitar
com lluitaven els petits
per noms que els feien més grans
i van deixar que el seu nom
fos petit si era petit
i fos gran si ja era gran.
Que no els importava el nom,
no els feia por un nom petit
ni cercaven un nom gran
per diners, fama o amics.
Uns pocs van ser professors,
uns altres es van guanyar
la vida com van poder
i alguns se la van jugar
per defensar aquest país,
anònims per sempre més.
Però enduts de la bona fe
potser no es van adonar
que deixaven els escons
i també d'altres guardons
per als qui eren més petits,
que en veure-ho s'hi van posar.
I els petits van començar
a guanyar medalles d'or
provant de fer-se més grans
entre uns polítics petits,
amb articles molt petits
en uns diaris petits
o amb uns premis molt petits
guanyats amb escrits petits,
colze a colze amb els jurats

que també eren molt petits.
I entre tots, fent i desfent,
anaven fent més petit
tot allò del seu voltant
per fer més petits els grans
i no veure's tan petits
en un entorn més petit
d'aquest país tan petit
que anaven fent més petit
asseguts en un escó
o un lloc de l'administració
pagats per petits i grans.

RESILIÈNCIA

Catalunya, 1 d'Octubre de 2017

Tot va començar amb la gent al carrer
i una alegria que no demanava permís.
Cap a 2010 vam aprendre a caminar junts
i a omplir avingudes i places,
érem molts i ens ho crèiem
i això ja era una forma de poder.
Crèiem que la democràcia
era un llenguatge compartit,
que votar era un acte inviolable.
Però la història no escolta consignes.
Recordo l'1 d'octubre de 2017,
urnes com tresors fràgils,
escoles obertes a la matinada
i cossos vells defensant paperetes
amb una dignitat extraordinària.
La violència va arribar sense metàfores
i nosaltres, després,
no vam saber què fer amb tot allò,
ni amb la ràbia, ni amb la raó.
Els polítics van vacil·lar
com si el temps jugués a favor nostre
i la gent va tornar a casa
amb la victòria a les mans
i amb la derrota al cap.
No vam saber defensar-nos
d'un Estat que no jugava net,
ni sostenir el conflicte
sense convertir-lo en gest.
Al capdavant molts estats són així.
L'any 2025 tot pesa més.
Les banderes s'han esvaït als balcons,
els discursos s'han tornat tècnics,
la paraula independència es diu fluixet.
Però sabem que allò va existir
i que s'assemblava a l'amor.

LA IGNOMÍNIA

He arribat a vell
però no amb saviesa,
sinó amb una llista interminable
de noms que no caben a les làpides.
La humanitat escolta música
però pensa amb els punys,
construeix ordinadors
però continua enterrant criatures
mortes les a les guerres.
La guerra no és un accident:
és una gran herència
que passa de pares a fills
com una genètica malalta.
Ucraïna crema en hiverns sense fi,
amb ciutats obertes com ferides
i amb les mares aprenent els xiulets
dels míssils que sobrevolen.
Gaza és un espai massa petit
per a tant de dolor,
amb un cel que cau cada dia
sobre els cossos sense refugi.
Al Sudan, la fam avança
més ràpid que els exèrcits
i no hi ha ningú per retransmetre
aquell silenci de camps buits.
Tothom parla de progrés,
de mercats i de futur
però el futur arriba sempre
amb un uniforme de soldat.
La gran ignomínia
no és només matar
sinó acostumar-s'hi
com si formés part de la vida.
I mentre ara escric,
un nen també aprèn, en algun lloc,
que el món és per fugir-ne.

BRONX

No escolto Mozart, no és el meu temps.
El meu temps és un altre, no és de minuet,
i les veus que escolto no s'assemblen
a *La Reina de Nit*, són ronques de tabac
i d'alcohol o altres substàncies perilloses.
Oh, *La Reina de La Nit*! La vaig escoltar
només un cop i vaig sentir un tremolor.
Però no la puc escoltar al carrer, on sóc
gairebé tot el dia, entre soroll de motors
i l'alenar del metro a les portes d'entrada
amb aire calent, on m'escalfa als matins.
Mai no vaig suportar ni una sola classe
al conservatori de la University Avenue,
ni els companys amb els pares més rics
que em miraven per damunt de l'espatlla.
Sense diners, ser negre suposa un llast.
Ara tinc sort, que encara sóc molt jove
però m'he d'espavilar i no tinc cap futur.
El meu temps és un temps sense bellesa,
un temps urgent que no té gaire temps,
un temps d'un sol compàs i ple de ràbia
que jo només puc expressar amb el rap.
Canto als vianants amb la vella guitarra
que em va deixar un amic que era legal
però que no volia acabar tocant al carrer.
Jo m'hi estic tot el dia per fer quatre calés
com l'única manera de no desaparèixer,
de no perdre el ritme de fons de la vida
que estimo, millor aquí que en un concert.
I sobretot hi ha la lletra que canto sempre
al damunt dels meus ritmes de guitarra.
Aquesta lletra que no em poden censurar
és sempre un crit de dol i una denúncia
d'aquells que van pel món sempre pel mig,
vestits amb dòlars del treball dels altres,
sense mirar a banda i banda de la vida.
Al migdia, a l'hora que hi ha més vianants,
a vegades ve una estona el meu company
de la guitarra i balla amb un ritme frenètic
que fa aturar el trànsit del carrer on som.
Sempre hem de córrer quan ve la policia.
Aquest és el meu tempo i el meu temps.

RIMBAUD DONANT CONSELLS

Per què escrius poesia, ximple?
Saps que no t'hi guanyaràs la vida,
que el teu esforç interior és infinit,
que a ningú no li interessa un vers
i que escriure poesia en català
més aviat s'assembla a un suïcidi.
Però tu, com si res, ara n'escrius.
Mira, jo que escrivia en francès,
una llengua que té més sortides,
ja ho vag veure cap als vint anys
i ho vaig deixar, ho vaig deixar...
Amb les paraules no canviaràs res
i tot el món et passarà per sobre.
A més, tu saps que no en tens prou
amb la bellesa dels teus versos,
hi vols sempre el pensament a dins.
Els teus versos no són una música
sinó que han de ser el pensament
a flor de pell, el teu pensament diari
que mai no saps si agradarà ningú.
I potser és molt millor que sigui així.
La poesia és una malaltia preciosa
però no és mortal de necessitat
sinó que avui, demà o qualsevol dia
et pots guarir, sí, la pots deixar...
En el meu temps jo era un insolent
i me'n fotia sempre dels escriptors
que s'havien fet famosos escrivint
versos (llavors això era possible),
perquè jo de molt jove n'escrivia,
sense que ningú no em conegués
i els escrivia sempre molt millors.
Però ho vaig deixar, ho vaig deixar...
Sí, vaig viure a la ventura, cap a l'Est,
vaig fer negocis, allí vaig veure el món
com no l'hauria vist mai en el paper
per més versos que algun dia hagués escrit.
Que ho vaig deixar, sí, ho vaig deixar...
Que no hauria caminat mai pel desert.
Va ser el millor, un dia ho vaig deixar.